

PLANERING AV JAKTEN

– Exempel hur vitsvansmålsättningarna kan uppnås

Det här förenklade exemplet visar hur en jaktförening kan planera sin jakt så att förvaltningsområdets målsättningar uppnås.

Exempelföreningens areal är 1 000 hektar. Jakten har redan i flera år bedrivits med tanke på målsättningarna, så utgångsläget motsvarar redan måltillståndet. Avsikten är därför att upprätthålla måltillståndet.

1. Förvaltningsområdets målsättning:

- Kvarvarande stam: 16 individer / 1 000 ha
- Kvarvarande stams kalvandel: 25 %
- Jaktbara stammens könsfördelning: 1,3 hindar / hjort
- Hög andel fullvuxna hjortar i stammen

2. Prognos för kalvproduktion:

- 1,71 kalvar / moder alltså
- 1,33 kalvar / vuxet hondjur alltså
- 0,75 kalvar / vuxen
- Av kalvarna är 50 % hondjur och 50 % handjur
→ 6 hindkalvar ja 6 hjortkalvar / 1 000 ha

3. Övrig dödlighet förutom jakt:

- I området finns rovdjur som dödar kalvar
- 7 % av den jaktbara stammen eller 12 % av den kvarvarande stammen
→ 2 kalvar / 1 000 ha (på bilderna märkta med röda kors)

4. Stammens nettotillväxt:

- Bruttotillväxten var alltså 75 % och med övrig dödlighet borträknad blir nettotillväxten 63 %, alltså 0,63 kalvar / vuxen
- Det här motsvarar 1,43 kalvar / moder alltså
- 1,11 kalvar / vuxet hondjur
→ Totalt 10 vitsvansar / 1 000 ha

5. Jaktbar stam:

- 16 vuxna: 9 hondjur och 7 handjur, varav 2 av förra årets hindkalvar och 2 av förra årets hjortkalvar
- 10 kalvar: 5 hindkalvar och 5 hjortkalvar

8½

7½

6½

5½

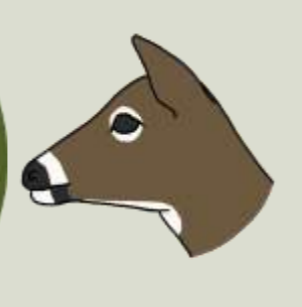
4½

3½

2½

1½

½

Sätten att nå målsättningarna är förstas många. Med en sådan här tumregel når man lätt målen: Man börjar med att fälla tre kalvar och ett vuxet hondjur varefter man fäller en liten fjolårig hjort. Efter det fälls igen tre kalvar och ett vuxet hondjur. Slutligen fälls en fullvuxen hjort. Om det enligt beskattningsplanen ska fällas ännu flera djur börjar man från början i samma ordningsföljd.

Läs mera om planering av jakten i till exempel *Jaktledarens grundkunskaper – Vitsvansviltets biologi*.

6. Mål för kvarvarande stam:

- 12 vuxna: 7 hindar och 5 hjortar
- 4 kalvar: 2 hindkalvar ja 2 hjortkalvar

7. Lämpligt jaktbyte:

- 2 vuxna hondjur (50 % av vuxenbytet), varav 1 fjolårig och 1 fullvuxen. Det här styrs med en kalvregel enligt vilken man inte fäller kalvförande hind.
- 2 vuxna handjur (50 % av vuxenbytet), varav 1 fjolårig och 1 fullvuxen (≥ 4½ år) (cirka 50 % är fjolåriga och cirka 50 % fullvuxna). Det här styrs med en hornregel enligt vilken man fäller hjortar med ≤ 3 horntaggar och hjortar som uppfyller åtminstone ett av följande kriterier:

1. Hornens inre bredd är ≥ 50 cm (inre bredden är bredare än öronbredd + båda ögonens bredd)
2. Hornhalvans längd är ≥ 54 cm (hornhalvans övre raka del är längre än huvudets framedel)
3. Rosenstångens omkrets är ≥ 12 cm (rosenstången är bredare än ögat)
4. Åldern kan med säkerhet fastställas till ≥ 4½ år

- 6 kalvar (60 % av bytet)

→ Totalt 10 vitsvansar (på bilderna märkta med gröna cirklar)

Om måltillståndet inte ännu har nåtts planeras jakten annorlunda.

- Stammen vid utgångsläget är större än målsättningen → man fäller flera vitsvansar än stammens nettotillväxt
- Könsfördelningen är snedvriden till förmån för hindar → man fäller flera hindar än hjortar
- Stammens medelålder är lägre än målsättningen → man fäller flera kalvar
- Slumpmässig hjortbeskattning har lett till liten andel fullvuxna hjortar → selektiv hjortbeskattning tas i bruk

De här åtgärderna är beroende av varandra vilket bör tas i beaktande i planeringen. I exemplet förekommer inte annan dödlighet än den förorsakad av rovdjur. Om det skulle förekomma dödlighet förorsakad av till exempel trafik tas även den i beaktande.

OBS! Dessa exempel visar endast grova riktlinjer. Lokala skillnader förekommer, så hur vitsvansar utvecklas i det egna förvaltningsområdet bör studeras utgående från fällda vitsvansars kända ålder.